

zaaknummer 2013 T 956 (2)

8 november 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. Rosalie J.M.M. de Bont te Waalre,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van het Heilig Sacrament
(Societas Sanctissimi Sacramenti (sss)).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 april 2013. Op 5 juni 2013 is namens de Provinciaal Overste van de Congregatie de bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg. Op 28 augustus 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. De Bont voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen de heer [naam] en de heer [naam], respectievelijk Provinciaal en vice-Provinciaal Overste van voornoemde Congregatie, bijgestaan door mr. Baetens voornoemd.

Mr. De Bont heeft stukken nagezonden die op 30 september 2013 zijn ingekomen. Dit betreft schriftelijke verklaringen van mw. [naam], van dhr. [naam] en van mw. [naam].

Bij brief ingekomen op 7 oktober 2013 heeft mr. Baetens laten weten dat voornoemde verklaringen geen aanleiding geven voor opmerkingen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Het gezin waarvan klager deel uitmaakte woonde recht tegenover het klooster waar ook het [internaat] was gevestigd. Klagers vader werkte thuis als kleermaker. Er was altijd al een zekere intimiteit met de paters omdat zij vaak even bij klagers ouders op visite kwamen.

De paters stonden in hoog aanzien bij de ouders van klager, met name bij zijn moeder. Vanaf dat klager kon lopen was de kloostertuin zijn speelterrein.

Na de lagere school kwam klager intern in de voorbereidingsklas van het internaat. Daarna kreeg hij, in de eerste klas, les van een pater die hem tijdens bijlessen seksueel misbruikte (klacht 2013T956(1)).

In de daarop volgende zomervakantie, in de zomer van 1955, was klager thuis erg depressief, lusteloos en zwijgzaam. Zijn moeder smeekte hem tevergeefs om iets te zeggen. Klagers moeder heeft in haar wanhoop met de paters over klagers gedrag gesproken, waarna - de klager niet bekende- aangeklaagde aanbod om klager regelmatig op te halen om iets te ondernemen. Aangeklaagde en klager gingen in de omgeving fietsen, zwemmen in het [water] of op bezoek bij de ouders van aangeklaagde in [plaats], die een [bedrijf] hadden. Klager herinnert zich dat hij bij dit bedrijf moest toezien hoe sperma werd gewonnen, hetgeen erotische spanning opwekte. Tijdens een rustpauze langs de stille oever van de [rivier] moest klager aangeklaagde aftrekken. Hij kwam toen 's avonds heel laat thuis. Hetzelfde is daarna nog een aantal keren gebeurd tijdens het zwemmen in het [water], een uiterst stille plek waar zelden iemand kwam. De laatste keer heeft aangeklaagde geprobeerd klager anaal te verkrachten. Omdat klager zich enigszins verweerde lukte dit niet. Aangeklaagde's orgasme kwam te vroeg. Klager wilde daarna geen contact meer met aangeklaagde. Klager heeft toen tegen zijn moeder gezegd dat hij niet meer meeding als pater [naam] hem zou komen halen. Na de vakantie bleef aangeklaagde klager volgen in het [internaat]. Als klager 's avonds in bed lag, kwam aangeklaagde langs en speelde wat met klager. Overdag kwam hij in klagers buurt staan en dan zag klager dat hij zichzelf met zijn hand in zijn wijde toog manipuleerde. Klager probeerde hem te negeren. Hij herinnert zich dat hij een briefje kreeg van aangeklaagde dat deze zichzelf wat aan zou doen omdat hij klager miste. Hij heeft het briefje aan [naam] gegeven die het naar de directeur bracht. Daarna werd aangeklaagde onverwijd overgeplaatst naar [land]. Klager heeft in die periode een kleine foto van aangeklaagde gekregen waarop aangeklaagde stond afgebeeld. Op de achterkant is door aangeklaagde zijn naam en datum: [datum], geplaatst. Klagers moeder heeft deze foto altijd bewaard. Zij kwam er pas onlangs mee. Klager heeft de foto ter zitting getoond.

2.2. Klager is in zijn internaatstijd dermate depressief geworden dat hij zichzelf heeft verwond aan zijn pols in een poging om er weg te komen. Hij durfde niet tegen zijn moeder en de directeur te zeggen wat de werkelijke reden was en moest zeer tegen zijn zin in het internaat blijven.

Om zich te wapenen verschool klager zich in impotentie, dit heeft geduurd tot zijn 26 jarige leeftijd. In 1970 heeft hij over het misbruik gesproken met zijn ex-vrouw.

Gedurende zijn leven zijn er regelmatig lichte tot ernstige depressies geweest, waarvoor klager viermaal in therapie is geweest, de laatste keer bij het [instelling] in [plaats] in 2010, waar lange sessies speciaal met betrekking tot het seksueel misbruik hebben plaatsgevonden. Tijdens militaire dienst is hij gedwongen opgenomen geweest in het psychiatrisch ziekenhuis en op grond van S5 ontslagen. Hij had moeite met gezagsverhoudingen. Klager heeft zijn hele leven problemen gehad met intiem gedrag. Het aanhalen van geliefden en dochters is moeilijk, zo niet onmogelijk. Het heeft zijn relaties gekleurd. Daarnaast is vriendschap met een man een onmogelijkheid gebleken omdat hij geen mannen in zijn nabijheid kon verdragen.

2.3. Klager beoogt met zijn klacht vraagttekens te zetten bij het celibaat, te bewerkstelligen dat het misbruik een plaats in zijn leven krijgt, en een geldelijke tegemoetkoming te ontvangen voor het hem aangedane leed.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Namens de Provinciaal Overste heeft mr. Baetens in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Deze was van [periode] als [functie] werkzaam in [internaat] in [plaats]. In [maand] is aangeklaagde naar [land] vertrokken waar hij tot en met [jaartal] werkzaam is geweest. In de archieven is de reden van overplaatsing naar [land] niet gevonden. Er zijn bij de Commissie Deetman geen andere meldingen bekend dan die van de moeder en de zus van klager, betrekking hebbend op onderhavige klacht. De commissie merkt op dat zijn overplaatsing naar het buitenland een aanwijzing kan vormen in de richting van seksueel misbruik. Mr. Baetens heeft ter zitting aangevoerd dat het mogelijk was dat iemand ergens tijdelijk werd geplaatst in afwachting van zijn vertrek naar het buitenland.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Klager heeft aangeklaagde meermalen moeten aftrekken. Klager is eenmaal door aangeklaagde van achteren benaderd met seksuele bedoelingen. Ook moest hij aangeklaagde in zijn nabijheid tolereren terwijl deze seksuele toespelingen maakte.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Verder is er:

- een brief van [naam] d.d. 22 juni 2009, als reactie op een brief van de moeder van klager, die [naam] in 2009 een brief schreef waarin zij hem heeft meegedeeld wat er destijds met klager op het [internaat] is gebeurd. De heer [naam] herkent de door de moeder van aangeklaagde naar hem gezonden foto waarop aangeklaagde te zien is en ziet dat aangeklaagde zelf de datum en zijn naam achterop heeft geschreven.
- een schriftelijke verklaring van de heer [naam] die vertelt dat hij zich nog heel goed herinnert dat klager, toen zij 15, 16 jaar waren hem op het internaat apart nam om te praten en dat klager alleen maar heel erg kon huilen. Klager heeft hem pas onlangs verteld dat het te maken had met pater [naam] en de verplichte zwemsessies. De klachtencommissie houdt rekening met het gegeven dat klager ter zitting verklaarde dat de heer [naam] een jaar ouder was dan hij, en dat dat waarschijnlijk de hogere inschatting van hun leeftijd destijds kan verklaren.
- een schriftelijke verklaring van mevrouw [naam], ex-echtgenote van klager, waarin zij vermeldt dat in de jaren van haar huwelijk met klager, zijn privé-leven getekend werd door depressies en het niet overweg kunnen met intimiteit en affectie. Dit werd deels geweten aan zijn moeder en opvoeding maar ook aan een geheim uit zijn

seminarietijd, benoemd als seksueel misbruik door de paters. Het meest gedetailleerde verhaal was dat hij in een zomervakantie herhaaldelijk door een pater mee uit zwemmen werd genomen naar de [rivier], met instemming van zijn moeder. Tijdens dat zwemmen werd hij betast en ging de pater van achteren tegen hem aanstaan. Daar gruwelde hij van maar hij kon zich niet verweren.

- een schriftelijke verklaring van een ex-partner van klager, mevrouw [naam], waarin zij vermeldt dat zij in [jaartal] met klager op reis was. Zij vertrouwde klager destijds toe dat zij als kind misbruikt was door haar vader. Klager vertelde haar toen dat hij op kostschool was misbruikt door paters. Hij vertelde haar (onder meer) dat een pater hem tijdens een vakantie thuis kwam ophalen om uit zwemmen te gaan en hem daar betastte en seksueel misbruikte. Klager vertelde toen ook dat hij eerder in bedekte termen probeerde zijn moeder op de hoogte te brengen van de bedreiging die er van de paters uitging, maar dat zij het niet begreep en hem zelfs met wat ontzag aan de paters toevertrouwde. Klager vertelde haar toen dat het overheersende gevoel van onvrijheid en bedreiging, de vernedering en het overgeleverd zijn aan misbruik waartegen geen verweer mogelijk bleek, hem als mens hebben getekend.

De klachtencommissie merkt – wellicht ten overvloede – op dat een gepland vertrek van aangeklaagde naar [land] niet erg aannemelijk is, omdat in een dergelijk geval te verwachten is dat hij daar met klager over zou hebben gesproken. De klachtencommissie acht het misbruik door aangeklaagde, het voorgaande in onderling verband en samenhang bezien, aannemelijk.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van het misbruik pas 13, 14 jaar oud en in de voor de ontwikkeling van kinderen belangrijke puberteitsjaren. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen en aan wie hij werd toevertrouwd omdat hij in een depressie verkeerde (overigens na seksueel misbruik door een andere pater).

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie Heilig Sacrament de klacht gegrond te verklaren, het seksueel misbruik te erkennen en daarvoor spijt te betuigen.

Dit advies is vastgesteld op 8 november 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, Mr. F.J.M. Walstock en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.